

GUTENBERG

Utgifven af Typografernes förening i Helsingfors — Helsingin Kirjanpainajain yhdistyksen ulosantama

Helsingissä, Päivälehdten kirjanpainossa, 1896

IV årg.
N:o 24 * 1896
IV vuosik.

Prenumerationspris: — Tilaushinta:
Helt år . . . . . } 4 m.
Koko vuosikerta . . . . . }
Postportot tillkommer — Postmaksut
tulevat lisäksi

Redaktion: — Toimitus:
F. F. W. Ahlroos
(Ansvarig — Vastaava)

Annonspris: — Ilmoitushinta:
Per petitrad . . . . . } 35 p.
Petiiti-riviltä . . . . . }

December
31
Joulukuu

„Gutenberg“ v. 1897.

Kuten jokaiselle „Gutenbergin“ arv. lukijalle on tunnettua, luovuttaa Helsingin kirjanpainajain yhdistys äänenkannattajansa ensi vuoden alusta Suomen Kirjaltajaliitolle, jonka jäsenille lehti jaetaan ilmaiseksi. Tämän luovutuksen kautta ei „Gutenbergin“ ohjelma kuitenkaan tule sanottavasti muuttumaan. Pääasiassa on „Gutenbergin“ asiana Liiton hallituksen ja sen jäsenten keskinäisten tiedonantojen julkaisu, pitäen kuitenkin silmällä koko kirjaltajakunnan yhteistoimintaa ja vaurastumista; huomauttamalla niitä suuria ja haitallisia vikoja ja puutoksia, joita niin taajassa löytyy ja pilkkistää esiin ammattikunnassamme.

„Gutenberg“ ilmestyy jokaisen kuukauden 1 p:nä saman kokoisena kuin tähänkin asti, ainakin toistaiseksi, kunnes nähdään Liiton taloudellisen tilan myöntävän tässä suhteessa toisin määrätä.

Liittoon kuulumattomat henkilöt voivat tilata lehteä 3 mk:sta joko lähimmästä postikonttorista tai suoraan toimitukselta Helsingissä.

Kaikki suomenkieliseen osastoon ajotut kirjoitukset ovat lähetettävät allekirjoittaneelle osoitteella: Gutenbergin toimitus Helsinki.

Toimitus.

„Gutenberg“

öfvertages från och med instundande år af Finska Typografförbundet och utkommer tils vidare en gång i månaden hvar 1:sta datum. Säsom bekant torde vara, erhåller medlem af F. Typografförbundet Gutenberg sig tillsänd utan någon särskild kostnad. Utom Förbundet stående personer kunna prenumera Gutenberg emot en afgift af 3 mk pr år. Säväl prenumeration som uppsatser till tidningen kunna sändas under adress: Gutenberg's redaktion, Helsingfors.

Redaktionen.

*Onnellista Kutta Vuotta
Gutenbergin kaikille avustajille ja
lukijoille toivottaa*

Toimitus

Godt Nytt År

*önskas Gutenberg's medarbetare och
läsare af*

Redaktionen.

*Glöm ej Tillfälliga
utgiftsfonden!*

Vuoden vaiheessa.

Näin vuoden vaiheessa on aina tapana luoda pikainen silmäys menneisyyteen, muistella tapahtumia ja merkillisyyksiä, joita mahdollisesti on saatu aikaan tai tullaan vastaisuudessa saamaan. Tarkoitamme sitä, että kaikki ne puuhut ja yritykset, joita kuluneena vuotena on yhteisen hyvän eduksi koetettu toteuttaa, tulisivat uudistetuiksi kuin myöskin, jos ne ovat toteutuneet, on ilomme niistä vielä kerran mainita, mutta jos on päinvastoin, on paheksumisen ilmaisu tervetullut muistutus pitämään asioita ja aatetta vireellä sekä omaamaan se aate, jota meidän kaikkien on palveleminen ja kannattaminen.

Näitä muistelemisia, mikäli koskee edistystä ja yhteistoimintaa, on niin perin vähän, että ne ovat pian luetut ja sanomattamme jokaiselle Gutenbergin arv. lukijoille tunnettuja, joten meidän on tarpeeton niihin kajota. Mainitsemme vaan suurimman ja ansiokkaamman *Kirjaltajaliiton* alkan vaikutuksen. Kun Liitto on kuntoon saatu, että se voi ryhtyä suorittamaan tehtäviään uudelta vuodelta, on suurimmat vaikeudet voitettu, vaikkei tietenkään vielä päämaaliin päästy. Vielä odottaa monet lukemattomat vaikeudet, arvaamattomat ja ikävystyttävät solmut ja pulmat, ennenkuin Liitto oikein alkaa saada jalansijaa sisältörikkaalle ohjelmalleen. Ehtii vielä pyöriä ajan huihkea mylly vuosia, keritään lähde tuulta jos tuiskuakin auringon ja kuun lomassa, ja sittenkin on odotettavissa vastarintaa, nurinaa ja välinpitämättömyyttä. Mutta jahka tuuli- ja tuiskusää heltii, taukoo raivoova myrskykin ja Liiton versova voima vahvistuu, alkaa sen jalaketset liukua nopeammin ja sen ohjaketset ylettyvät kautta maan kuin yhtenä paksuna, katkeamattomana köytenä. — Toivokaamme niin.

Mutta ennen kaikkea olisi sopinut odottaa suurempaa mieltymystä ja innostusta maaseutu-kaupungeista siinä, että vielä useampi kuin tähän saakka ilmoittaisi itsensä jäseneksi Liittoon. Toivoa sopinee, että pian hälvenee ne lukemattomat väärät ja loukkaavat ajatukset, joita Liittoa kohtaan on tähdätty, jonka takia monikin on pikku-maisuuksissaan lyönyt laimin yhtymisensä siihen. Valituksia on tullut paikoin Liiton muka liian kalliista maksusta. Emme voi sanoa tätä valitusta muuksi kuin käsittämättömyydeksi tai näennäiseksi verukkeeksi etenkin kun ottaa huomioon sen, että Liiton maksut eivät tule nousemaan paljon yli markasta kuukaudesta. Ehkä vastaisuudessa, mutta ei ainakaan nykyään ole se 1 mkaa suurempi, jonka luulemme jokaisen voivan suorittaa.

Mutta kääntäkäämme katsausta jo muuanteenkin, ei yksistään vaan Liittoon. Muistuttakaamme mieliin, että tämä on viimeinen numero, jonka täkäl. kirjap. yhdistys ulosantaa. Liiton äänenkannattajana tulee „Gutenberg“ työskentelemään tästä lähtien ja tulee se luonnollisestikin valvomaan enemmän omaa, koko maata käsittävää asiaansa kuin yksityisen yhdistyksen. Syystäpä saammekin siis lausua viimeiset jäähyväiset kaikille täkäl. kirjap. yhdistyksen jäsenille, kaikille lukijoillemme ja avuliaille auttajillemme. Otaksukaamme, että Gutenberg Liiton äänenkannattajana on saavuttava paljo laajemman lukijakunnan,

mikä paha kyllä, lehdellä on tänä vuonna ollut niin vähäinen, ettei tilausmaksut likimainkaan korvaa painokustannuksia. Häpeä, täytyy sanoa, lankee tästä koko ammattikunnalle ja suuri rahallinen tappio täkäl. kirjap. yhdistykselle, joka omasta puolestaan saa korvata vajavaisuuden.

Lopuksi tahdomme pistäytyä omaan poveemme ja puolustaa itseämme arv. lukijain syytöksistä niitä monia vajavaisuuksia ja puutteellisuksia kohtaan, joita emme ole voineet täydentää edes osapuulleenkaan, niinkuin olisi tarve vaatinut. Me olemme antaneet kaiken sen, mikä suinkin on ollut mahdollista. Luvanneet ehkä olemme paljonkin, mutta täyttäneet vähä. Suuressa kiitollisuudessa olemme kaikille niille, jotka ovat lehdelle arvokasta apuaan antaneet ja helpottaneet meidän vaivojamme sekä samalla tyydyttäneet puuttuvaisuuttamme. Erittäinkin on ilomme sanoa tämän avuliaisuuden tulleen etupäässä maaseudulta; täältä sitä ei liikoja ole tullut.

Siis vielä kerran lausomme rakkaat jäähyväiset kaikille, jotka tavalla tai toisella ovat lehden kanssa olleet tekemisissä, pyynnöllä, ettei meitä liiaksi tuomittaisi.

Toimitus.

Ärsskiftet.

Då vi med detta nummer avsluta vårt svåra och ansvarsfulla arbete, skola vi göra en kort öfversikt öfver det gångna året.

Det är med saknad vi måste meddela våra ärade läsare, att Typografernas Förening i Helsingfors nedlägger sitt organ, som stått hela Finlands typografkar till tjänst, men som ej erhållit det understöd man borde kunna fordra af en vaken arbetarekår sådan som vår. Att Gutenberg varit till stor nytta under de år föreningen utgifvit organet betvifla vi ej. Speciellt har dess program varit att samla de spridda krafterna inom våra arbetsområden till en enig förening benämnd Finska Typografförbundet, hvars uppgift är att höja de grafiska arbetarenes sociala och andliga ställning. Förutom denna lifsfråga har Gutenberg behandlat många för vår bildning, ekonomi och moral höjande artiklar och hvilka vi hoppas i sinom tid skola bära frukt. Gutenberg har äfven som agitationsorgan varit till stor nytta och skulle dess fortbestånd just i dettas tjänst vara af nödvändigheten.

Den nuvarande redaktionen har sökt uppfylla sitt program så långt tid och kraft medgifvit och hafva vi kommit till den öfvertygelsen att arbetaren ingenting vinner att hålla sig passiv och att söka få sin sak igenom med godo. Nej på fredlig väg synes man ej kunna uppnå det mål vi ställt för oss, nämligen en gemensam tariff, nattarbetet förkortadt, söndags- och måndagsnummerns afskaffande m. fl. liknande lifsfrågor. Det är just därför vi arbetare böra vara eniga och ej genom strid och split samt skarp kritik försöka splittra våra svaga krafter. Det är just dit den nuvarande redaktionen önskar arbeta och utropa vi ännu förr än vi avsluta vårt arbete: „Enighet ger mod och styrka!“ Hvert komma vi utan enighet? Hvert komma vi utan små ekonomiska uppoffringar?

Vi stå på samma ståndpunkt och vårt arbete växer öfver våra hufvuden. Det är därför nödvändigt att ställa energiska, men tillika mogna och sansade män i spetsen för vårt arbete.

Redaktionen har haft en god vilja just för detta arbete och hoppas vi att våra kolleger ej döma oss strängare än man gärna kan fordra af oss, isynnerhet som redaktionen bestått af nattarbetare, hvilka såsom kändt, äro sysselsatta så godt som dygnet rundt. Så obetydligt arbetet med ett litet blad synes vara, fordrar det likväl sin möda och omsorg, innan det kan fås färdigt, och då till detta arbete endast, som sagdt, kan offras den lilla tid som blir öfrig efter en lång arbetsdag, har fel och försumning icke med bästa vilja kunnat undvikas. Vi anhålla därför ännu en gång om tillgift af våra ärade läsare.

Vid årets början, då vi öfvertogo redaktionen erhöilo vi ej genom den gamla redaktionen några korrespondenter eller medarbetare, nej tvärtom har oss berättats att det nekats lämna bidrag till oss, detta hinder ha vi genombrutit och hafva vi lyckats erhålla rikliga bidrag såväl från hufvudstaden som från landsorten.

Till våra ärade medarbetare, korrespondenter, meddelare och vänner få vi frambara vår innerliga tack och hoppas vi att Ni ej skall draga Eder undan med Edra bidrag, utan fortfarande stå i det gemensamma arbetets tjänst.

Då Gutenbergs förlag öfvergår till det Finska Typografförbundet hoppas vi att Gutenberg fortfarande — ehuru officiell — skall stå i arbetarenas och hela kårens tjänst och tillönska vi därför den nya redaktionen samma understöd och förtroende som kommit oss till del.

Till slut få vi uttala vårt hjärtliga tack till alla Gutenbergs läsare, medarbetare, vänner och gynnare.

Redaktionen.

Kirje Helsingistä.

Täkäläisen kirjanp. yhd. toimesta on perustettu useita eri rahastoja, joita kartutetaan siten, että kaikissa painoissa tilipäivänä kannetaan jokaiselta työssä olevalta henkilöltä 1/2 pros. palkasta näihin rahastoihin. Tällaisia rahastoja ovat „Satunnaisten menojen“ ja „Vanhusrahasto“, joihin molempiin tulisi kaikkien empimättä luovuttaa tuo vähäpätöinen, 1/2 pros. suuruisen summa, joka harvoin nousee 50 pmiä suuremmaksi, ja jonka kaikki hyvin voivatkin suorittaa, kun vaan tahtoa on. Mutta tehdäänkö kaikissa painoissa niin? Sitä ei ainakaan todista ennen julkaistut „Satunnaisten menojen“ ja „Vanhusrahaston“ tilit — Kehoitän arv. lukijoita luomaan silmäyksensä niihin ja arvioimaan numeroita eri painojen kesken ja antamaan lausuntonsa sen mukaan; jätän siis laskut —??

En malta kuitenkaan olla kajoamatta siihen tapaan, miten näitä rahastoja kartutetaan esim. painojen mieslukuisuuteen nähden. Päivälehdien kirjapainosta, joka on pienimpiä täällä, tulee aina tavallisesti suurin summa sekä „Satunnaisten menojen“ että „Vanhusrahastoon“. Kuukautiset rahastojen hoitajain antamat tilit osottavat sen aivan selvästi. Mikähän mahtanee olla syynä tähän suhteettomuuteen, ettei muista painoista tule samoin? Mikäs muu kuin maksajain laiminlyöminen antamasta tuon pienen osan palkastaan ylöskantomiehelle.

Mutta annas ajan kulua, että tulee eteen aika, jolloin olisi hyvin hyvään tarpeeseen saada apua rahastoista, joita on olemassa, niin ensimmäisinä ovat ne ottamassa, jotka vähemmän taikka eivät ollenkaan ole niihin maksaneet. Siinä tapauksessa jäävät varsinaiset rahastojen kartuttajat ja ylläpitäjät aivan osattomiksi avusta. Ja selväähän se onkin, että niin tulisi käymään ainakin „Vanhusrahaston“ suhteen. Siinä kun ei pidetä mitään varsinaista kirjanpitoa, siitä kuinka paljo, ja vielä vähemmän kuka on edes maksanutkaan rahastoon

Näin ollen ei tiedetä sitä eikä tätä rahastoon maksavasta jäsenestä, pääasiana vaan on, että apua pyytävä on — *kirjanpainaaja*; siinä kaikki.

Tällainen järjestys ei — ainakaan „Vanhusrahaston“ hoidossa — ole oikeuden mukaista. Se johtaa vaan — kuten tähänastisista tileistä käypi selville — suoraa päätä koko rahaston kartuttamisen yksinomaan muutamien jäsenten niskoille. — Ja mikäs pakko on minun paremmin kuin muidenkaan maksaa 1/2 pros. palkastani turhan takia „Vanhusrahastoon“, kun minä, vanhaksi tultuani, saan kuitenkin tarpeellista apua sieltä — saan sanoa monen muun kanssa rahaston nykyisestä hoidosta. Ja vielä lisätä, että „antaa tuhmain maksaa, kyllä viisaat korjaa“. Tätä sääntöä aijon minäkin, yhdeksän toverini keralla seurata, ellei sanottujen rahastojen hoidossa tekdä tarpeellisia ja jo keskustelun alaisina olleita muutoksia. Silloin niitä kartuttava jäsen toivoo jotain saavansa, sitävastoin kuin nykyinen maksujärjestelmä on aivan nurinkurinen.

*

Olen minä kuullut kerrottavan ja lukenutkin ihmeellisiä juttuja — vieläpä uskomattomien ihmeitten ja kuulumattomien tapausten pesäpaikasta Ameriikasta —, mutta en vielä ennen ole sattunut sellaista kuulemaan saati sitten lukemaan, että konttorikirjat tekisivät haittaa isännälle maksamasta kunnollista palkkaa työvälleen. Niin kuitenkin kuuluu olevan laita hra Verner Söderströmin kirjapainossa Porvoossa. Konttorikirjat, hyvät todisteet, estävät, ettei voida maksaa latojille 70 pmiä enempä 1,000 neliöltä; vasta sitten voidaan palkkaa kovottaa, kun vanhat konttorikirjat täytyvät ja uudet otetaan käyttäntöön. Tällaisen vastauksen oli hra Söderström antanut latojilleen, jotka pyysivät korotusta 70 pmiä 80 pmiin 1,000 neliöltä

Hra Söderströmin pitäisi, kirjainkustantajana ollen, painattaa nuo kerrassaan mainiot konttorikirjat, että muutkin liikemiehet saisivat nauttia niiden tarjoomaa hyötyä. Ja luullakeeni hra S. onkin siksi suuri „afäärimes“, että hän tahtoo saada julkisuuteen oman teoksensa ja ansaita titelin „*kirjailija*“.

*

Tapani ei ole loukata tai soimata ketään. Naisia etenkin olen hellinyt. Mutta nyt on täytynyt tehdä poikkeus ja antaa pieni huomautus käsityötoimikunnan arv. naisille siitä, että Tapaninpäivänä pidettyyn iltamaansa olivat pääsylimat ja ohjelma painettu yksinomaan ruotsinkielellä. En olisi asioista virkkanut niin mitään, jos tämä olisi ensimmäinen kerta kun näin on tehty, mutta tämän edellisessä saman toimikunnan iltamassa niinkään oli ainoastaan ruotsinkieli ohjelmissa. Tästä on kuulunut paljo nurinaa ja olipa jollekin toimikunnan jäsenellekin sanottu asiasta.

Mutta kun ottaa huomioon syyn, minkä takia toimikunnalta on suomenkieli jäänyt pois iltamapileteistä, hälvenee kaikki paheksuminen ja anteeksianto on välttämätöntä. Syy näet on se, että suomenkieli on unehtunut. Voi surkeutta — kumma kun ruotsinkieli ei unehtunut.

Kalle.

Användning af aluminium inom den grafiska konsten.

Aluminium i stället för litografisternas.

För närvarande framställes aluminium i så stor mängd och till så billigt pris, att dess tekniska användning dag för dag vinner allt större omkrets.

Tack vare den sorgfällighet man iakttagit vid framställning af plana aluminiumplattor är man i dag så långt kommen, att man öfvervunnit de i början uppkomna svårigheterna vid användningen af aluminiumplattor till litografiska ändamål, och har denna metall börjat vinna allt flere och flere anhängare

inom litografiska fackkretsar, och när de mindre goda och numera nästan för dyra större litografisterna alldeles försvunnit ur handeln är åt de tidigare stentryckarne i aluminiumplattan skapant ett likadant ja i många fall till och med fördelaktigare arbetsmaterial, andvändbart till alla slags arbeten utom direkt gravyr.

Derföre kanske skulle en kortare återblick på de första försöken och bemödanden i olika länder att tillämpa aluminium till litografiska ändamål icke vara utan intresse.

Äfven här, såsom vid de gamla stentryckerimetoderna går Tyskland i spetsen, och var det ägaren till ett af Tysklands förnämsta fackaffärer hr Fr. Krebs, Frankfurt a/M., som gjorde de första samt originellaste försöken härvid.

Vid den år 1891 i Frankfurt am Main försiggångna elektrotekniska utställningen rådde liffig handel med de hastigt i rop komna aluminium föremålen. Här förvärfvade sig hr Krebs några utställningsmynt af aluminium.

På sin derefter följande resa berörde hr Krebs Metallechrome Print Co i Brüssel, med hvilken firma han för tillverkning af för litografiskt tryck präparerade zink- och nickel-lithoplattor, stod i affärsförbindelse. Här användes nu dessa utställningsmynt såsom de första försöksobjekt för litografiska ändamål, i det att dessa blefvo insatta i de för ofvannämnda tillverkning använda valsverkerna och förvandlade dem till en tunn rundaktig platta af cirka 15 c. i genomskärning. Sedan denna platta i en sandsträt blåsbälg erhållit en kornig yta samt preparerad och öfvertrycket blifvit gjordt efter samma metod som med vanliga zink- och nickelplattor förfäres, gaf denna litoaluminiumplatta vackra och tadelfria aftryck. Genom detta första resultat var aluminium som tryckplatta för litografien uppfunnen. Denna uppfinnning blef i flere länder patenterad. I följd af de svårigheter som uppstodo vid fabrikation af absolut plana och lika tjocka plattor af större dimensioner lät hr Krebs sitt patent förfalla.

Såsom andra uppfinnare uppträdde i Frankrike ingenjören A. M. Villon, Paris. Han beskriver i en af honom utgifven lärobok: Dessinateur et Imprimeur, Lithographie, band I och II, förfarandet såväl som behandlingen af aluminiumplattor för litog. tryck samt sin tillåtelse och att fritt begagna uppfinnningen.

I denna bok gifves upplysning icke allenast öfver sådana kemiska kroppar hvilka icke angripa eller förändra aluminiumet utan äfven något som är högt viktigt uppräknas de syror hvilka angripa och upplösa detsamma, bl. hvilka uttryckligen acide fluorhydrique (florsyra) nämns såsom en hvilken löser aluminium. Här af följer att öfverytan af en aluminiumplatta behandlad med denna eller någon annan af Villon uppräknad syra etsas och kemisk förändring af aluminium ytan uppstår. För vidare behandling af aluminiumplattor hänvisar Villon till ett kapitel i sin ofvannämnda bok „Lithographie sur zinc“, hvarest bland andra äfven följande recept för etsning anföres

Vatten	30 delar
Gummi	8 ”
Gallus syra	2 ”
Skedvatten	1 ”
Fosforsyra	4 ”

Anskaffandet af denna bok är för hvarje anstalt ganska nödvändigt. I densamma finnes hela litografien med sina alla olika förfaringsmetoder beskrifna äfvensom noggranna recept och bruksanvisningar. Hvardera banden omfatta ungefär 350 sidor och säljes å 9 fr. bandet genom „Exporthaus Senefelder, Friedr. Krebs Frankfurt a/Main.“

Äfven i Amerika ha försök gjorts med aluminiumplattor men i följd af de ofvannämnda svårigheterna har denna icke haft någon större framgång.

Först år 1892 den 18 september kom hr Jos. Scholz med en patentansökan i hvilken förfaringen var beskrifven sålunda: Den med sand- eller finare pimpstensmjöl afslipade aluminiumplattan, öfverstrykes så länge med fosfor- eller florsyra till dess syran upplöste tillräcklig mängd af metallen och tillsammans

med denna bildat att salt, hvilket som ett hvitt mjöl blifver häftande på plattan.

Detta mjöl är i vatten olösligt men dock i stånd att insuga vatten och kvarhålla det så länge det för tryckningen är erforderligt. Vid överstrykandet af plattan med syrlösningen (bäst med en 20 procent) måste förfaras så att icke blåsor uppstå. Så snart mjölet är tillräckligt starkt, tvättar man det rent, för aflägsnande af den överflödiga syran. Härefter skall den ännu kvarsittande syran göras oskadlig genom alunlösning eller andra lika värkande medel. Efter neutraliseringen låtes plattan torka och kan sedan på denna tecknas eller omtryckas.

Är teckningen eller omtrycket färdigt övergåås plattan med följande blandning:

25 gr Gallussyra
8 gr Fosfor- eller en äkivalent mängd fluorsyra
130 gr Arabigummi
837,0 Vatten.

Dessa ofvan angifna tal för beständsdelarnas förhållande till hvarandra för att etsningen kan försiggå, behöfver icke så noggrann fasthållas, utan kan efter inom vissa gränser variera. I stället för fosforsyra kan ortho-, meta- eller pyrofosforsyra användas. Äfven gummi kan bytas mot dextrin. Denna blandning skall med en fin lapp pådragas och alldeles tunnt och lätt. Blåsor få ej därvid uppstå, det måste fortgående överstrykas och detta skall ske raskt. Etsämnet skall därefter genast åter borttorkas samt sedan med en smula vatten tvättas hvar på den får torka och slutligen är färdig för tryckningen.

Af ofvanbeskrifna borde framgå att det numera för hvarje stentryckeriägare är möjligt att använda aluminiumplattor till lithografiska tryck genom de anvisningar och recept Villon i sin bok gifver och detta ännu mer, då fabrikanterna nuförtiden kunna leverera plana och lika tjocka aluminiumplattor i alla storlekar till mycket billigt pris.

Då aluminium inom litografien i framtiden kommer att spela en stor roll anhålles att de af våra läsare, hvilka skulle känna ännu tidigare data för denna metallens användning till litografiskt ändamål än ofvan angifna, därom gifva offentligt meddelande, för fastställande, om förtjänsten af de första lyckade försöken för användning af aluminium till sagda ändamål, tillhör hr Fredr. Krebs.

Föreningsstråfvandena. — Yhdistysrienoista.

— *Liiton virkailijain vaali.* Väliaikaisessa kokouksessa t. k. 29 p:nä tarkastettiin Helsingin, Porvoon ja Kuopion osastoista saapuneet pöytäkirjat Liiton virkailijain vaalista. Tulos oli seuraava:

Liittohallitukseen:

A. J. Jakobsson 73. K Mandelin 57.
J. A. Kosk 73. K. I. Forssman 57.
Fr. Saastamoinea 71. R Ahlstedt 54.
C. A. Bernström 67.

Varajäseniksi:

A. Stampell 54. F. F. W. Ahlroos 43.
O. A. Nyman 51. J. H. Niemi 18.
J. Holmberg 50.

Tilintarkastajiksi:

J. A. Snell 69. K. E. Rosenberg 55.
G. Ehnberg 68. E. Tötterman 45.
A. Finander 65.

Tilintarkastajain varajäseniksi:

J. Lindholm 63. E Lönnberg 58.
E. Eriksson 61. K. E. Mustonen 53.
L. Laner 61.

— *Typografernes förening i Helsingfors* sammanträdde söndagen den 20 december till extra möte i och för val af funktionärer till Finska Typograförbundet.

I styrelsen valdes hrr A. J. Jakobsson med 43 röster, J. A. Kosk 42 r., Fr. Saastamoinen 42 r., K.

Mandelin 41 r., C. A. Bernström 36 r., K. J. Forsman 27 r. och R. Ahlstedt 23 röster. Närmast i röstetal voro hrr Fr. F. W. Ahlroos med 20 röster. 20 personer erhöilo röster.

Till *styrelsesuppleanter* valdes hrr C. A. Nyman med 37 röster, A. Stampell 32 r., J. Holmberg 27 r., F. F. W. Ahlroos 20 r. och J. H. Niemi med 18 röster. Närmast i röstetal voro hrr A. Karjalainen med 17 röster, E. Tötterman 15 r., och V. Mallenius 12 r. 25 personer erhöilo röster.

Till *revisorer* utsågos hrr J. A. Snell med 42 röster, E. K. Rosenberg 41 r., G. Ehnberg 40 r., A. Finander 37 r. och E. Tötterman 31 röster. Närmast i röstetal var hr O. Lindstedt med 13 röster. 20 personer erhöilo röster.

Till *revisorssuppleanter* utsågos hrr E. Eriksson med 40 röster, K. E. Mustonen 39 r., L. Laner 37 r., J. Lindholm 35 r. och C. Lönnberg 35 r. Närmast i röstetal var hr V. Taipale med 10 röster. 16 personer erhöilo röster.

Omkring 40 personer deltog i valet däraf ungefär 15 personer genom fullmakt.

Till kontrollör från Helsingfors afdelning valdes hr Albin Karjalainen med 39 röster.

Att justera mötets protokoll utsågos hrr E. Ehnberg och C. A. Bernström.

Notiser. — Uutisia.

— *Kuollut.* T. k. 22 p. vaipui täällä kuolemaan kirjaltajavanhus Anders Johan Nordberg 75 vuoden ikäisenä. Vainaja oli syntynyt Siuntiossa v. 1821. Hänen vanhempansa olivat Kjalan kartanon alustalaisia, joilla oli omat huoneet kartanon maalla. Isä kuoli 1828 ja äiti pari vuotta sen jälkeen. Yhdeksän vuotiaan orvon otti kasvattijaksi entinen merimies Nordström, joka omisti Qvarnbyn tilan ja joka maanviljelyn ohella piti vanginkyyditsijän virkaa. Ensi aluksi sai Nordberg paimentaa talon karjaa ja tehdä muutakin käskyä mitä osasi ja voi. Koulua ei siihen aikaan pitäjässä ollut, vaan lukemaan opettivat äidit lapsiansa. Nordbergin opettajana oli kasvatusisä, joka hänet opetti sekä lukemaan että kirjoittamaan. Hyvin nuorena pantiin hän kyyditsemään vankeja, mutta ajan pitkään ei häntä tämä usein hengenvaarallinen ammatti huvittanut. Hän päätti sen vuoksi jättää kotinsa ja etsiä leipäänsä muualta.

Nuorukaisen aijetta koetettiin kaikin tavoin saada kumoon, mutta se ei vähääkään auttanut. Hän läksi rengiksi insinööri Ahlströmille Kirkkonummelle, jossa palveli kaksi vuotta.

Insinöörin välityksellä pääsi N. v. 1843 painopojaksi toiminnimen J. C. Frenekell ja Pojan painoon. Tässä liikkeessä kävi N. opin ja oli väliin myöskin varastonhoitajan toimessa. M. m. kävi hän Turussa olevassa painossa järjestämässä sikäläiset painotuotteet pääkaupungin mallin mukaan. Kun J. C. Frenekell ja Poika v. 1849 saivat ensimmäisen pikapainonsa, tuli N. sen johtajaksi, ja oli hän niinmuodoin pääkaupungin ensimmäinen pikapainaja.

V:sta 1871 palveli vainaja Suomal. Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa, ensin käsipainajana, mutta kun sittemmin siitä tavasta ruvettiin luopumaan, jatkoi N. työtään käsipainossa korehtuuripainajana. Siinä toimessa kesti hän yhtämittaa t. k. 14 p:nä saakka, jolloin paha luunmurto pakotti hänet luopumaan työstä.

Velvollisuutensa tuntevana ja omantunnon miehenä nautti hän toveriensa ja esimiestensä kunnioitusta, jotka useamminkin kerran ovat tälle „ammattivanhimhalle“ osottaneet tunteitansa. N. oli Suomen kirjapainajain apuyhdistyksen perustajia. V:sta 1882 oli hän leski. — U. S.

— *Handarbetsafdelningens soaré* annan dag jul var ända till trängsel fylld af en nöjeslysten publik; men så var det också någonting extra som vår lifskraftiga handarbetsafdelning bjöd på, i det att det länge bebådade lustspelet „Rika morbror“ då gick af stapeln. Utförandet af styrket var i allo väl lyckadt, då man tager i betraktande att det var ut-

fördt af amatörer. Följde så deklamation, först på svenska af vattenfabr. *Hartvall* och sedan på finska af frk. *Ida Rantanen*. — Efter allt detta trädde dansen med hjärtans lust, hvilken rakte långt in på natten. — Vi beklaga blott det, att Typ. förs hurtiga sängkör ej lät höra af sig på hela aftonen, hvilket förvånade oss, emedan hvarje skild afd. inom en förening borde hjälpa och gå hand i hand med hvarandra, ty det är ju Typografernes förenings gemensamma bästa vi alla sträfva för.

— *Turun kirjanpainajain yhdistyksellä* oli vuosikokouksensa sunnuntaina 15 p:nä marraskuuta. Johtokuntaan vuorossa eroavien sijaan valittiin: faktori *J. A. Salminen*, taiturit *O. R. Marjanen*, *M. Molodkin* ja *J. W. Mattsson*. — Ennen kuuluivat johtokuntaan faktori *V. Enke*, taiturit *F. Lindén* ja *A. Vanne*. — Tilintarkastajiksi valittiin: taiturit *J. Ahlgren*, *V. Heinonen* ja *E. Vainio*.

Vuosikokouksen jälkeen toimeenpani yhdistys näyttelyn eri painoissa valmistetuista töistä. Tämä pieni näyttely, joka oli ensimmäinen laatuaan niistä näyttelyistä, joita yhdistys on päättänyt vuosittain toimeenpanna, käsitti näytteitä kaikista kirjapainojen tuotteista. Näyttelyä katsomassa kävivät paitsi ammattilaiset myöskin kirjapainojen isännät ja useat sanomalehden toimittajat.

Illemmalla toimeenpani yhdistys vuosijuhlan työväenyhdistyksen huoneustossa. Juhlaan oli saapunut yleisöä huoneen täydeltä ja niiden joukossa useita sellaisia, jotka läsnäolollaan tahtoivat antaa tunnustuksensa kirjanpainajain rasittavalle työlle sivistyksen palveluksessa. Paitsi soittoa työv. yhd. soitto-kunna'ta ja laulua kirjap. yhdistyksen laulukunnalta sisälsi ohjelma ruotsalaisen puheen, jonka piti sanomalehdentoim., maisteri *J. F. Hagfors*. Puhuja kuvaili kuinka sivistys vuosituhansien kuluessa on askel askeleelta mennyt eteenpäin, jonkatähden kukin ajanjakso on kiitollisuuden velassa edelliselle sekä kosketteli kirjapainotaidon kehitystä, vertaillen latojain työtä keskiajan munkkien vaivalloiseen kirjoittamiseen sen ajan kirjallisuutta. Tämän arvokkaan puheen, joka sai mieltymystä osakseen, lopetti puhuja lukemalla Emil Kleen „Munkens syn“ nimisen runon. Neiti *B. Renfors* lausui „Kehoitus“ nimisen runon ja kansak. opettaja *P. Kärnä* piti suomalaisen puheen, joka puhe koski nykyajan yhdistyselämä ja sen merkitystä yhteiskunnalle ja yksityisille. Ohjelman arvokkaana numerona on myös mainittava maanviljelijä *A. Alléenin* lausuma Runebergin runo „von Essen“. Lopuksi esitettiin yksi näytöksinen näytelmä „Lemmen juoma“ ja ohjelmaa täydensi vielä vilkas tansi, joka lopetettiin puoliyön seutuissa.

— *Etterföljansvärd!* Centraltryckeriets principaler ha erlagt inträdesafgiften för 9 arbetare, som från ofvannämnda officin ingätt i Finska typografernas understöds- och sjukhjälpkassa. Enligt hvad oss är bekant torde principalerna för Finska Litteratursällskapet, Simeli arfvingsars och Nya Pressens tryckeri föregått med liknande exempel, vittnande om intresse för sina arbetares försättande till själfhjäl under sjukdomens pröfvande stunder.

— *Oikaisu.* Helsingin osastossa ilmoitettujen jäsenten joukossa on nimet Julius Örnell, litogr. 18/6 69 ja Albert Vickmann litogr. 26/6 70; pitäisi olla Julius Björkell ja Albert Brinkmann.

— *I följd* af brådskanie arbete å tryckeriet har denna nummer blifvit försenadt.

— *1,220 kirjapainoa* on Lontoossa, joissa työskentelee 24,000 latojaa, 2,500 painajaa ja 9,000 apuria.

— *Kuudeksi kuukaudeksi* vankilaan on tuomittu saksalainen „Correspondent“ nimisen kirjaltajalehden ent. toimittaja hra *A. Gasch*, mainitussa lehdessä olleiden kirjoitusten johdosta, joissa syytetään liiton puheenjohtajan hra *A. Döblin*in olleen poliisin palveluksessa.

— *Tarifförelsen i Tyskland* har utmynnat i en uppgörelse mellan boktryckerier och arbetare, hvarigenom, åtminstone tills vidare, hvarje allvarsammare slitning kunnat undvikas. Arbetarne hafva vunnit fördelen af en förkortning i arbetstiden med 1/2 timme pr dag i förening med någon mindre höjning i arbetslönen, hvarjämte fastställts, att den sålunda träffade öfverenskommelsen skall gälla i 2 år. Bestämmelser hafva ock träffats om en förlikningsjury, till hvilken uppkommande tvister mellan arbetsgivare och arbetsägare skola hänskjutas. Särskildt den sistnämnda anordningen har emellertid icke kunnat falla hrr socialistagitorer på läppen, hvadan i deras präss uttalas ett mycket otvetydigt missnöje med denna uppgörelse i godo.

Muistakaa Vanhusrahastoa!

Från landsorten. — Maaseudulta.

Kuopio, joulukuulla 1896.

Kuopion kirjanp. yhdistyksen väliaikaisessa kokouksessa marrask. 28 p:nä julkiluettiin yhdistyksen sääntöjen ne pykälät, jotka väliaikainen liittohallitus ehdotti muutettavaksi, koska entisellään ollen olisivat ne olleet ristiriidassa liiton sääntöjen kanssa. Kokous hyväksyi pienillä liisäyksillä tuonottain valitun toimikunnan laatimat muutokset ja päätti lähettää nämä kohdat väliaikaiselle liittohallitukselle tarkastettavaksi.

Keskusteltiin myöskin siitä, miten yhdistys rupeaa auttamaan niitä arpajaisia, jotka tulee vietettäväksi Helsingissä ensi vuoden alkupuolella Suomen kirjanp. apuyhdistyksen hyväksi, sillä pyyntökiertokirje oli saapunut myöskin yhdistyksellemme. Toiset jäsenistä ehdottivat, että yhdistyksen varoista luovutettaisiin joku pienempi summa rahaa; toiset taas, että pidettäisiin iltahuvi, joista voitto, jos sitä tulisi, lankeaisi sanottuun tarkoitukseen: mutta ellei voittoa tulisi iltamasta, niin sitte olisi yhdistyksen annettava varoistaan apua arpajaisten auttamiseksi. Kokouksen yksimielinen ajatus oli, että arpajaisia on kannatettava, vaan asian päätös kuitenkin jäi kokouksessa olevain ehdotuksesta seuraavaan kokoukseen.

*

Klubi- ja „ukko-iltama“, jonka viime kirjeessäni mainitsin yhdistyksen päättäneen viettää, se tässä jokunen aika sitte vietettiinkin ja muodostui tämä klubi-ilta oikein hauskaksi, sillä ohjelmaakin oli koottu riittävästi tähän tarkoitukseen, nim. puhe, viulunsoittoa, laulua, vuorolausuntoa y. m., joita suoritti yhdistyksen jäsenet. Oli iltamassa myöskin torvisoittoa — jonka tässä saanen mainita omaksi huvikseni —, mutta se oli kai vähän ikävää, sillä ei ollut kun — yksi torvi. Seikka on sellainen, että eräs jäsenistä, joka on torvensoittaja, oli ottanut torven mukaansa, jolla töräytteli kuin paimen alppimaissa, kutsuessaan laumaansa kokoon. Mutta kenties hänkin tarkoitti sitä, että kutsuu poikiaan sille yhteiselle illalliselle, joka vielä tässä tilaisuudessa syötiin. — Tämän jälkeen alkoi tuo „ukko-iltama“, joka olikin päätetty viettää erikseen, ja johon ainoastaan vanhemmat yhd. jäsenet ottivat osaa. Illan kuluessa kuultiin vielä monta puhetta, satua ja tarinaa.

*

Joulukiireet alkavat olla täälläkin jo ohi; on sitä kiirettä ollutkin nykyään aika lailla, niin että ylitöitäkin on pitänyt tehdä melkein säännöllisesti joku aika. Mutta sehän on hyvä kun työtä on, sittenhän sitä elää ja on terveenä.

Leevi.

Grafisk utställning i Amsterdam.

Till Redaktionen har ifrån Amsterdam (Holland) anländt följande cirkulär, med anhållan om dess införande i Gutenberg.

H. H.

Undertecknad tager sig härigenom friheten att vända sig till Eder med anhållan om benäget bistånd i ock för uppnåendet af nedan nämnda mål.

Ärligen, i Januari månad blifver af arbetarne i de grafiska yrkena i Amsterdam arrangerad en utställning, omfattande Kalendrar, Bok- och Stenstryckeri- samt Bokbinderi-arbeten, äfvensom typografiska reproduktioner o. s. v.

Uppmärksammande de stora fordringarna i våra yrken, isynnerhet i utlandet hafva medlemmarna i följande typografiska föreningar: „Allg Typographenbundes“, „Vorwaarts“ (Framåt), „Die Niederländische Druckpresse“ och „Versin der Typograph. Jüngelinge „Eendracht maakt Macht“ (Enighet gifver Styrka) beslutit välja en komité, hvilken skulle uppdragas att såvidt möjligt, försöka gifva den i Januari försiggående utställningen en mera internationell karaktär, hvarigenom det möjlig gjordes för alla kolleger att få del af de nyaste arbeten och metoder i de grafiska yrkena.

Komitén anhåller därför att om Ni för detta företag kunde sända något, sända detsamma före eller till den 6 Januari föredd med undertecknades adress.

Alla insända produkter blifva omnämnda i det typ. fackbladet „Ons Vakbelang“ hvari de äfven underkastas ett kortare bedömande. Detta fackorgan är det mest lästa såväl af arbetsgivare, som af arbetare.

För fabrikanter hvilka insända sina tillverkningar är detta ett ypperligt tillfälle att göra reklam. Ty den för våra yrken i Holland erforderliga materialen blifver dock mest importeradt från utlandet.

I förhoppning att denna anhållan icke förgefves blifvit Eder tillriktad tecknar sig med

Högaktning

Utställningskomitén

E. J. de Groot,

Jacob van Lennepstraat 95.
Amsterdam.

Amsterdam (Holland) i November 1896.

P. S.

Utställaren bedes anmäla om det insända föremålet (fraktfritt) skall återsändas. Om detta icke är fallet, blifva de insända sakerna utlottade bland yrkes kolleger.

De numror af vårt fackorgan „Ons Vakbelang“ innehållande recensionerna blifva åt resp. utställare tillsändt.

Till Gutenbergs Redaktion.

I senast utkomma nr af „Gutenberg“ ingår en historia, som till form och ursprung mycket påminner om Anderséns bekanta saga, hvilken förtäljer „huru af en liten fjäder ofta kan blifva en stor höna“. Jag begär helt säkert ej ett misstag, om jag tar del åt mig af den förnumstiga historien, samt tror att min ringa person vällat dess uppkomst. Följande händelse har i så fall gifvit upphof åt densamma: Vid valmötet å Typ. Förenings lokal den 29 nov. dristade jag påstå, att „G:s“ n. v. redaktör, hr F. F. W. Ahlroos vore oämplig på denna post emedan han icke ens kan uppfylla de minsta anspråk man har rätt att ställa på en redaktör, nämligen att vara någorlunda herre öfver det språk han skall behandla. Jag medger att det icke var någon uppmuntran för hr Ahlroos att höra detta, men jag valde dock mina ord så, att hr A. med rätta icke bort känna sig kränkt. Så obehagligt det än var för mig, att falla detta yttrande om hr A, kunde jag dock ej för själfva sakens bästa lämna oanmärkt en sak,

som hvar man känner. I betraktande till den vilighet, med hvilken hr A. städse åtagit sig uppdrag, som andra afsagt sig, kunde min välmenta anmärkning måhända förefalla mindre välbetänkt men ärligt menad var den. Föreningens ordförande afbröt mig visserligen och anmärkte att jag afvek från själfva frågan, som gällde uppställande af redaktionskandidater för det kommande året, hvartill jag replikerade att det borde vara tillåtet att framhålla de föreslagna kandidaternas lämplighet, hvarefter hr ordf. åter lämnade ordet fritt åt mig. — Så är själfva händelsen, men „G:s“ finska red., som icke var vid mötet närvarande refererar tilldragelsen ungefär sålunda: „En storskräflande herre utslungade särande ord mot en person med stora förtjänster och det gick slutligen så långt, att ordf. måste slå klubban i bordet och tillsluta samma talares stora mun“. Hvarifrån den finska red. har sina upplysningar, kan man nog gissa, men obegripligt är, att han icke af pålitligare person tagit reda på saken, innan han släpt ut en så mustig godbit. Som läsaren finner, har historien blifvit starkt kryddad, och att den finska red. icke är nogräknad med sitt pladder, framgår tydligt af hans målände skildning.

Helsingfors d 9/12 1896.

J. H.

Olemme päättäneet ja hyväksi nähneet, ettei kannata tähän vastata eikä kuluttaa lehden niukkaa tilaa hammastamiseen. Sen sijaan voimme vällan hyvin käydä katsomassa — „kelloa“. Emekä siksi toiseksi koskaan aja „toisen vasikalla“. Se olisi naurettavaa nuoleksimista.

Toimitus.

Svibel. — Sekalia.

Grafskrift öfver en sättare.

Här hvilat sättaren N. Hell dig, o vandrare,
Om du, förbättrad af det minne stenen väcker,
Går bort, ännu i tid, att genomse
Det lefnads-korrektur, som samvetet dig räcker!
Om af en vän och dig det ändras väl,
Förminskadt arbete det andra arket gifver,
Lit ej på revisionsark, kära själ;
Ty, som du nog har sett, det ofta uteblifver.
Din blir dock skammen, om ditt lefnadsverk till slut,
Förståddt af tusen fel, från dödens press går ut.
Hin onde, kära själ! kanhända recenserar,
Om ej, som stadsfiskal, han verket sequesterar.

Kaikkia niitä, jotka eivät ole vielä muistaneet suorittaa Gutenbergin tilausmaksuja, kehoitetaan vieläkin mitä pikemmin sen tekemään, muussa tapauksessa täytynee heitä muistuttaa selvemmällä tavalla.

Satunnaisten menojen rahasto.

Joulukuulla on tälläläisistä kirjavainoista säästölaatikkojen kautta kerääntynyt seuraavat summat:

Päivälehdien kirjavainoissa *)	7: 05
Hufvudstadsbladefin latojat	7: —
Weilin ja Göösin kirjavainoissa **)	6: 15
Simeliuksen perillisten kirjavainoissa	3: 60
Petterssonin ja Kumpp. kirjavainoissa	2: 25
Nya Pressenin kirjavainoissa	1: 70
Suom. Kirj. Seuran kirjavainoissa	1: 42
Senaatin kirjavainoissa	1: 40
Frencellin ja pojan kirjavainoissa	—: 95
Hufvudstadsbl. sivuilatojat	—: 50
U. Suomettaren latojat	—

Summa Smk 33: 08

G. E.

*) Kaikki taiturit — kahta lukuun ottamatta — luovuttaneet puoli prosenttia palkastaan.
**) Kaikki latojaiturit ja yksi painaja luovuttaneet puoli pros. palkastaan.